

Maria Joczowa

"Romantyczni jakobini. Dembowski-Berwiński", Maria Janion, "Pamiętnik Literacki" R.LXII (1971) : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 14/42, 178

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

/II/ JANION Maria: Romantyczni jakobini. Dembowski - Berwiński. "Pamiętnik Literacki" R. LXII:1971 z. 2, s. 3-30.

Przedmiotem rozprawy jest "zespół cech znaczących polskiego jakobinizmu romantycznego", ujawniający się w dziele dwóch jego najwybitniejszych przedstawicieli: w myśli filozoficznej - Edwarda Dembowskiego, i w poezji - Ryszarda Berwińskiego. Istotnym wyznacznikiem konstrukcji myślowych "bezmistycznych" rewolucjonistów polskiego romantyzmu jest ich stosunek do lewicy heglowskiej, wyrażony w oryginalnym połączeniu jakobinizmu z młodoheglizmem, romantycznego rewolucjonizmu z racjonalizmem. Pojęcie t w ó r c z o ś c i przewyciężającej opozycję myśli i czynu, krytyka i negacja ideologicznych i społecznych układów przeszłości, podjętej w imię ideału przyszłości - to wątki ideowe wspólne publicystyce filozoficzno-politycznej Dembowskiego oraz "Księdze życia i śmierci" Berwińskiego. Wobec historyzmu Hegla i historyzmu Marksa jakobinizm, pojęty jako struktura myślowa, ujawnia swój ahistoryzm istotny dla zespołu cech konstytutywnych utopii rewolucyjnych ostatnich dwóch stuleci.

BP/42

M.J.

/II/ NOWACKA Teresa: Opowiadania o tematyce współczesnej J.I.Kraszewskiego z lat czterdziestych i pięćdziesiątych XIX wieku. "Rocznik Naukowo-Dydaktyczny. Z. 36.Prace historycznoliterackie. V". Kraków 1971 s. 5-26.

Autorka omawia okres, w którym wcześniejsze poglądy teoretyczne J.I.Kraszewskiego znajdują potwierdzenie w jego twórczości literackiej. Na obszernym materiale przykładowym uwidacznia zarówno wyzwalanie się pisarza spod wpływów romantycznych, jak realizację najistotniejszego postulat - wiernego przedstawiania rzeczywistości.

BP/42

W.R.-S.